

Керівництво процесом формування загальнопедагогічних знань здійснюється ще й на рівні кафедральної системи управління, націленої на забезпечення єдності педагогічних впливів всього колективу кафедри, на взаємозв'язок кафедри педагогіки з іншими кафедрами університету, координацію їх діяльності, встановленні єдності в викладанні всіх психолого-педагогічних дисциплін.

Система засобів вдосконалення загальнопедагогічної підготовки студентів на основі впровадження нових навчальних програм, посібників з теорії та історії педагогіки, інтенсифікації навчально-виховного процесу, змісту, методів та засобів навчання, здійснення взаємозв'язку педагогічних дисциплін з суспільно-політичними, з психологією, з методиками.

Вінічук Л.С.

ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНЕ НАВЧАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У МОВНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ВУЗІ

Одним з головних завдань поліпшення якості підготовки майбутніх вчителів іноземних мов є посилення професійної спрямованості навчання студентів у педагогічному вузі.

Зупинимось лише на одному з аспектів такої підготовки, а саме організації процесу навчання діалогічному мовленню, суть якого полягає у одночасному формуванні у студентів навичок діалогічного мовлення як засобу спілкування, та професійних умінь, необхідних у їх майбутній роботі з учнями. Виходячи з цього, студенти-практиканти повинні не лише вільно володіти іноземною мовою, а й уміти навчатися нею, тобто використовувати іноземну мову як засіб навчання.

Проте досвід показує, що не всі студенти можуть перенести свої лінгвістичні знання у сферу спілкування зі школярами, що пояснюється недостатньою професійною орієнтацією занять у вузі. Це особливо помітно під час першої педагогічної практики, коли навіть кращі студенти бувають безпорадними у класі, не можуть використати у повній мірі свої знання, установити контакт з учнями, не уміють адаптувати свою мову до їх можливостей.

Спостереження показують, що не всі студенти володіють певною сумою умінь та навичок, необхідних для іншомовного спілкування у школі, допускають помилки при вживанні тих чи інших мовних стандартів (кліше), за допомогою яких можна організувати роботу на різних етапах уроку.

Щоб запобігти такому явищу, необхідно постійно проводити роботу, спрямовану на запобігання та зменшення помилок у мові студентів-практикантів, на формування правильної мовної реакції у певних ситуаціях на уроках іноземної мови.

Ось чому так важливо з перших днів перебування у вузі формувати у студентів навички діалогічного мовлення, адже саме діалог є природною формою спілкування на уроці іноземної мови.

Кожен етап уроку будується таким чином, що учитель постійно звертається до учнів, залучаючи їх до спілкування, спонукаючи їх до виконання тих чи інших завдань, виправляючи їхні помилки, оцінюючи їхні відповіді, тощо.

Вчені вважають, що формування професійних умінь у студентській аудиторії відбувається двома шляхами: підсвідомо, коли студент, слухаючи викладача, **підсвідомо** засвоює певні методи та прийоми роботи і потім використовує їх на практиці та у своїй подальшій роботі, та **шляхом цілеспрямованого їх формування**, коли викладач постійно привертає увагу студентів на

різні форми та методи роботи з учнями, які можна використовувати у майбутній роботі учителя іноземної мови [1].

Викладачі вузів мають усвідомити, що забезпечуючи високий практичний рівень володіння іноземною мовою, вони повинні навчити студентів користуватися діалогічним мовленням як засобом навчання.

З цією метою було б доцільно запропонувати студентам виконання спеціальних завдань, які б розвивали вміння підібрати такі форми роботи з учнями, які здійснюються за допомогою діалогічного мовлення.

Виходячи з основного принципу навчання діалогу, а саме з його комунікативної спрямованості, викладач повинен підготувати відповідну тематику діалогічного спілкування, запропонувати студентам моделі реальних ситуацій, які можуть виникнути при проведенні ними уроків у школі.

Моделювання типових комунікативних ситуацій як основи навчання діалогічному мовленню передбачає не лише відбір мовного матеріалу, але й систему вправ та методику проведення таких занять.

При навчанні діалогу методисти рекомендують використовувати такі види вправ, як аспектно-тренувальні або підготовчі вправи, вправи типу запитання – відповідь та реплікові вправи, комунікативні вправи, які виконуються у формі індивідуальних та групових бесід, прес-конференцій, дискусій, інтерв'ю, рольових ігор, тощо [2].

Великого значення у формуванні навичок діалогічного мовлення набувають навчальні бесіди, завдяки яким викладач виявляє якість мовленнєвої підготовки студентів, глибину засвоєння ними навчального матеріалу та рівень володіння іноземною мовою, вивчає здібності кожного студента.

Уміння володіти такою формою роботи з учнями як бесіда необхідно формувати йще на студентській лаві. Студенти мають усвідомити, що бесіда є основною формою роботи учителя з учнями, що вона повинна вирішувати конкретне завдання, а саме – активізувати раніше засвоєний матеріал у нових ситуаціях.

Виходячи з того, що головним інструментом бесіди є запитання, студентів потрібно орієнтувати на те, що під час пасивної практики вони повинні оцінити рівень мовної компетенції учнів з тем, які вивчаються, і з урахуванням цього, ретельно продумати ті запитання, з якими вони звернуться до учнів. Це звичайно вимагає від студентів такого рівня володіння іноземною мовою, щоб вони могли правильно побудувати запитання, безпомилково донести до учнів ту чи іншу інформацію, пояснюючи новий матеріал. Бесіда, як одна з форм діалогічного спілкування, розвиває вміння самостійно мислити, висловлювати власні думки іноземною мовою. З цією метою на практичних заняттях з іноземної мови у вузі повинні передбачатися такі ситуації, які б давали можливість студентам спілкуватися іноземною мовою, які б стимулювали вживання знайомого лексико-граматичного матеріалу при складанні діалогів та мікродіалогів, при проведенні фрагментів уроків, тощо.

Саме тут студенти можуть продемонструвати свої теоретичні знання та професійні вміння, саме під час таких занять створюються сприятливі умови для формування умінь орієнтуватися у мовній ситуації "Урок іноземної мови у школі".

Перш за все студенти повинні знати назви предметів шкільного вжитку, володіти достатньою кількістю мовних кліше, необхідних для організації уроку, для проведення фонетичної зарядки, аудіювання, введення та закріплення нового граматичного та лексичного матеріалу, перевірки домашнього завдання, тощо. Такі завдання допоможуть студентам у проведенні уроків під час педагогічної

практики та у їх подальшій професійній діяльності. Важливо також на практичних заняттях у вузі використовувати навчальний матеріал шкільних підручників.

Перед викладачами мовних педагогічних вузів стоїть важливе завдання виховати у студентів такі професійні якості, як увага, швидкість реагування, уміння помітити та виправити помилки учнів. На уроці іноземної мови такі уміння набувають особливого значення. Адже в процесі бесіди учитель повинен фіксувати свою увагу на тому, що говорять учні і чи правильно вони говорять, оцінювати їх відповіді, оперуючи цілим арсеналом мовних кліше, засвоєних під час навчання у вузі.

Отже, враховуючи специфіку іноземної мови як шкільного предмета, що передбачає викладання за допомогою іноземної мови, викладачі мовного педагогічного вузу повинні приділяти постійну увагу не лише удосконаленню мовленнєвих навичок діалогічного спілкування, а й формуванню професійних умінь майбутніх учителів.

Література

1. Профессионально-педагогическая направленность обучения иностранным языкам в вузе. – Горький, 1974. – С. 135
2. Скалкин В.Л. Обучение диалогической речи. – К.: Радянська школа, 1989.

Вовк Л.П.

ПЕДАГОГІЧНА КУЛЬТУРА СПЕЦІАЛІСТА В СИСТЕМІ ЗАВДАНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні вища освіта визначається неоднозначним станом; адже саме освіта виступає пріоритетною умовою соціально-економічного реформування і саме вона іноді виявляється невидимою домінантою в алгоритмі антиінноваційних суспільних процесів. Причиною є те, що система фахової підготовки не окреслює чітко завдань соціальної ролі майбутнього спеціаліста. А ця роль значно змінилась у сучасних умовах державотворення, і входження України в світове культурологічне, правове поле.

Прогресивна гуманістична тенденція соціальної ролі майбутнього фахівця повинна бути закладена у його ж особистості, співвідносячись з його внутрішніми можливостями. Фахівець-виконавець, реалізатор визначених виробничих завдань, чи фахівець-особистість, спрямовуюча на їх виконання. У кожному випадку це процес самореалізації особистості. Він непередбачений інтелектуалізацією професійної підготовки.

Від рівня і характеру самореалізації спеціаліста залежить його власне самопочуття, яке безперечно впливає на сутність і зміст виробничого процесу.

У процесі підготовки вчителя ми не лише оперуємо поняттями "педагогічна культура", "педагогічна компетентність", ми закладаємо завдання формування педагогічної культури у системі підготовки вчителя. Це настільки закономірно, це настільки історично вивірено і вітчизняним і зарубіжним досвідом, що нам залишається одне – визначення змісту і технології формування педагогічної культури і забезпечення відповідно їх реалізації.

На сьогодні в системі культурологічних проблем з філософії, соціології, педагогіки, психології, правознавства досліджуються питання методологічної, морально-естетичної, комунікативної, технологічної, духовної культури особистості. Педагогічна культура не виступає в них